

KÜMÜLATİV KÂR

Bir ticari işletmede her bir mal grubunun, belli bir dönem içinde birlikte getirmiş olduğu kâra kümülatif kâr denilir. Örneğin,

Bu kârın toplam satış tutarına bölünmesi ile bulunan değere de **kümülatif kâr yüzdesi** denir.

ÖRNEK: Bir ticari işletmenin Ocak ayı başında stoklarının maliyeti 54 bin lira ve satış değeri 65 bin liradır. İşletmenin Ocak ayı alışlarının maliyeti 40 bin lira satış değeri de 55 bin liradır. Buna göre; işletmenin Ocak ayı kümülatif kârını ve kümülatif kâr yüzdesini hesaplayınız.

	Maliyet	Satış	Küm. Kâr Yüzdesi
(000)			
D. Başlı Stok	54	65	
Alışlar	40	55	
	94	120	$\frac{26}{120} = 0,217$
Küm. Kâr =	$120 - 94 =$	<u>26</u> bin lira	$\downarrow$ <u>% 21,7</u>

ÖRNEK: Belli bir dönemde bir ticari işletmenin dönem başı stoklarının maliyeti 108 bin satış değeri de 134 bin liradır. Bu işletmenin dönem içi alışlarının maliyeti 210 bin satış değeri de 300 bin liradır. Buna göre, işletmenin kümülatif kâr ve kâr yüzdesini bulunuz.

	Maliyet	Satış	Küm. Kâr Yüzdesi =
(000)			$\frac{116}{434}$
D. Başlı Stok	108	134	
Alışlar	210	300	
	318	434	$\downarrow$ <u>% 26,7</u>
Küm. Kâr =	$434 - 318 =$	<u>116</u> bin	

Bu tür hesaplamalarda, kâr oranı belli iken dönem başı mal stokunun satış değeri, dönem içi alışların satış değeri gibi değerlerlenir ve kümülatif kâr oranı istenebilir. Örneğin,

	Maliyet değeri	Satış değeri	Kâr oranı
Dönem başı mal stoku	37.400 lira	68.000	%45
Dönem içi alışlar	85.000 lira	212.500	%60
Önce dönem başı mal stokunun satış değerini bulalım.			
100 satış - 45 kâr = 55 maliyet olduğundan,			
55	100	122.400	280.500
37.400	X		
$X = \frac{37.400 \times 100}{55} = 68.000 \text{ lira}$			

Dönem içi alışların satış değeri ise şöyledir:

100 satış - 60 kâr = 40 maliyet

40	100
85.000	X

$$X = \frac{85.000 \times 100}{40} = 212.500 \text{ TL}$$

Kümülatif kâr:

	Maliyet değeri	Satış değeri
	37.400	68.000
	85.000	212.500
Toplam:	122.400	280.500

Kâr : 280.500 - 122.400 = 158.100 TL ✓

$$\frac{158.100}{280.500} = \%56,4 \text{ kümülatif kâr oranıdır.}$$

$$100 \text{ Satış} - 45 \text{ Kâr} = 55 \text{ Mal.}$$

$$55 \text{ de } 100 \text{ Satış}$$

$$37400 \text{ da } X \text{ ''}$$

$$X = \frac{37400 \cdot 100}{55} = 68000 \text{ TL}$$

$$100 - 60 = 40 \text{ Maliyet}$$

$$40 \text{ da } 100 \text{ Satış}$$

$$85000 \text{ TL '' } X \text{ ''}$$

$$X = \frac{85000 \cdot 100}{40} = 212500 \text{ TL}$$

$$280500 - 122400 = 158100 \text{ TL Küm. Kâr}$$

$$\text{Küm. Kâr Oranı} = \frac{158100}{280500}$$

$$= 0,56$$

$$\%56$$

2.5. ORTALAMA KÂR

Bir ticari işletmenin belli faaliyet dönemlerinde mal stoklarından elde ettiği kâr oranları aynı değildir. İşte, çeşitli dönemlerde maliyetleri ve satış fiyatları farklı olan mallardan sağlanan kâr'a ortalama kâr denilir.

Ortalama kâr problemleri çeşitli şekillerde olabilir.

1) 1 . Ocak -1 Temmuz dönemi satışlar toplamı 77.500 lira olan bir ti-carethanenin 1 . Ocak tarihli mal stoku 34.500 lira olup, %31 kârla satılmış-tır. Ortalama kârının %38 olması için dönem içi alışlarına ne kadar kâr ekle-meli ve bu satışlarını % kaç kârla satılmalıdır?

Önce verilen bilgileri tablo şeklinde gösterelim.

	Maliyet Değeri	Satış Değeri	Kâr oranı
1 . Ocak mal stoku	34.500	50.000	%31
1 . Ocak - 1 Temmuz alışları	13.550	27.500	%50,7
Toplam	48.050	77.500	%38

Satıştan

$$48050 - 34500 = 13550 \text{ TL}$$

$$\text{D.İ. Alış Kârı} = 27500 - 13550$$

$$= 13950 \text{ TL}$$

$$\frac{13950}{27500} = \%50,7$$

$$100 \text{ Satış} - 31 \text{ Kâr} = 69 \text{ Maliyet}$$

$$69 \text{ da } 100 \text{ Satış}$$

$$34500 \text{ da } X \text{ ''}$$

$$X = \frac{34500 \cdot 100}{69} = 50000 \text{ TL}$$

$$\text{Dön. İçi Alışların Satış Değ.}$$

$$77500 - 50000 = 27500 \text{ TL}$$

$$100 - 38 = 62 \text{ Maliyet}$$

$$100 \text{ Satışta } 62 \text{ ''}$$

$$77500 \text{ '' } X \text{ ''}$$

$$X = \frac{77500 \cdot 62}{100} = 48050 \text{ TL}$$

ÖRNEK: Aşağıda verilen tabloya göre, işletme dönem sonu satış toplamından ortalama %20 kâr etmeyi planlamaktadır.

(000₺)	Maliyet	Satış	Satıştan Kâr
Dön. Başı Stoklar	? 41	50	%18
Dön. İçi Alışlar	19	? 25	(?)
Toplam	(?) 60	(?) 75	%20

Buna göre;

İşletmenin toplam maliyeti kaç bin liradır?

- a) 50 b) 55 c) 60 d) 65 e) 70

İşletmenin dönem içi alışlarının satış üzerinden kârı, yüzde kaçtır?

- a) 20 b) 22 c) 23 d) 24 e) 25

$$75 - 50 = 25 \text{ bin}$$

$$\frac{25 - 19}{25} = \frac{6}{25} = \%24$$

$$100 - 18 = 82 \text{ Maliyet}$$

$$100 \text{ Sat. } 82 \text{ mal.}$$

$$\frac{50}{82} \times 100 = 61 \text{ bin}$$

$$41 + 19 = 60 \text{ bin}$$

$$100 - 20 = 80 \text{ maliyet}$$

$$80 \text{ de } 100 \text{ Sat.}$$

$$60 \text{ da } X$$

$$X = \frac{60 \cdot 100}{80} = 75 \text{ bin}$$

BAZABAŞ NOKTASI (BBN) ~ DOĞRUSAL ~

BİR İŞLETMEDE KÂRA GEÇİŞ NOKTASI (K) (KGN)

Endüstri işletmelerinde üretim çalışmaları sonunda meydana gelen mal ve hizmetlerle, onlar için yapılan çeşitli giderler arasındaki ilgiler bakımından maliyet unsurlarını sınıflamaya tabi tutmak gerekir. Nitekim, bazı giderler üretim ile birlikte azalır veya çoğalır (Değişken giderler). Örneğin, hammadde giderleri. Bazı giderler ise, üretim çalışmaları için yapılmış olmakla birlikte, üretimin miktarı ile ilgili değildir. (Sabit giderler). Örneğin, fabrika müdürünün maaşı. *Kira* *SM DM + SM = TM*

İşte işletmenin geleceği ve başarılı çalışmaları ile ilgili karar verme durumunda bulunanlar için çözülmesi gereken problem şudur: Acaba, satış hacmi hangi seviyeye geldiğinde, bunlar için yapılan toplam giderler karşılanmış olacaktır? Bu soruya verilecek cevapla, hangi satış miktarına ulaşıldığında kârlı duruma geçileceği de belirlenmiş olur. *Gelir = Ciro*

Bu açıklamalara göre, satış gelirleri ile sabit ve değişken giderler toplamının eşit olduğu nokta (Kâra Geçiş Noktası)'dır.

Birim Sabit Maliyet (BSM): Üretilen bir birime düşen Sabit Maliyet tutarıdır. Sabit Maliyetler toplamının üretim miktarına bölünmesi ile bulunur.

Birim Değişken Maliyet (BDM): Üretilen bir birime düşen Değişken Maliyet tutarıdır. Değişken Maliyetler toplamının üretim miktarına bölünmesi ile bulunur.

$$\frac{60000}{10000} = 6 \text{ TL}$$

$$\frac{120000}{20000} = 6 \text{ TL}$$

$$\frac{80000}{10000} = 8 \text{ TL}$$

$$\frac{80000}{20000} = 4 \text{ TL}$$

VARSAYIMLARI

- 1- Girdilerle çıktılar orantılıdır.
- 2- İşletmenin ürettiği tüm ürünleri sattığı kabul edilir.

Üretim Miktarı	Değişken Maliyet(DM)	Sabit Maliyet(SM)	BDM	BSM
10000 br	60000 TL	80000 TL	6 TL	8 TL
20000 br	120000 TL	80000 TL	6 TL	4 TL

NOT: Üretim arttıkça birim değişken maliyet(BDM) sabit kalır ancak birim sabit maliyet(BSM) azalır.

